

BİSMİLLÂH HER HAYRIN BAŞI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا رَأَيْتُمُ الْهَلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ
فَأَفْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَعُدُّوا ثَلَاثِينَ يَوْمًا

(حم.ع.ق.ض. عن جابر؛ حم.م.ن.ه.حب. عن أبي هريرة، وخمس عن ثلث)

RE. 48/2 (*İzâ raeytümü'l-hilâli, fesùmû; ve iza raeytümühü feeftırû; fein gumme aleyküm, feuddû selâsîne yevmen*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Beraber bir salât u selâm okuyalım:

“—Allâhümme sallî alâââ... Seyyidinâââ... Muhammedinin- nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ... Âlihîîî, ve sahbihîîî, ve sellim.” (3 defa)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Ay'ı Görün Oruç Tutun! Ay'ı Görün Bayram edin!

Bu hadis-i şerif, oruç tutmaya aittir. Ay hakkında. Şimdi dünyada bilgiler arttı, çok çeşit sanatlar, hünerler mevcut. Ne kadar olursa olsun bizim vazifemiz, kitabımıza uymaktır. Ay yirmi dokuz çeker, otuz çeker... Rasathaneler gösterir, ay oldu, olmadı... Bunların hiç birisi bizi ilgilendirmez. Vazifemiz Cenâb-ı Peygamber'in buyruğudur.

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'la ve Beyhaki. Cabir ibn-i Abdullah RA'dan; Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Neseî, İbn-i Mâce ve İbn-i Hibbân, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

إِذَا رَأَيْتُمُ الْهِلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ
فَأَفْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَعُدُّوا ثَلَاثِينَ يَوْمًا

(حم.ع.ق.ض. عن جابر؛ حم.م.ن.ه.حب. عن أبي هريرة، وخمس عن ثلث)

RE. 48/2 (*İzâ raeytümü'l-hilâli, fesùmû; ve iza raeytümûhü feeftırû; fein gumme aleyküm, feuddû selâsîne yevmen*) (*İzâ raeytümü'l-hilâl*) "Ayı gördü mü (*fesùmû*) tutun!"

Bu sefer Mekke'de bulunduk hac zamanı. Biz bir gün sonra bayramı beklerken, bir gün evvel yaptılar. Biz bekliyorduk ki bu sene

Arafe Cuma günü olacak, hacc-ı ekber olacak. Takvimler onu gösteriyordu; onların takvimi de onu gösteriyordu, bizim takvim de onu gösteriyordu. Ama bir gün evvel yapıverdiler. Mahsus yapmadılar ya... Neden? Ay'ı görmüşler, Ay'ı görünce dediler ki:

“—Takvim yanlışmış, ne yapalım?”

“—Pekâlâ...”

Ürdün'e geldik, Ürdün'ün takvimi daha başka. Suriye'ye geldik, onun takvimi daha başka... Bizimki gene başka. Bunları hep alimler yapıyor. Hepsinin de rasathanesi var. Ama birbirini tutmuyor, ne yapalım. Hindistan'a gitsek, o da başka diyecek, Afganistan'a gitsek o da başka diyecek, Mısır'a gitsek, o da başka diyecek. Ama Peygamber SAS Efendimiz ne güzel söylemiş. Ay orada duruyor işte:

¹ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.353, no:1808; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.272, no:2090; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.156, no:1645; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.259, o:7507; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.70, no:2429; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.175, no:553; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.206, no:7723; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.160, no:19; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.437, no:2342; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.228, no:3443; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.429, no:495; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.372, no:7636; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.137; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.329, no:14566; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.206, no:7726; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.171, no:2248; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.156, no:7305; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.349, no:4802; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.436, no:2330; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

(*Ve izâ raeytümûhü feeftırû*) “Ayı gördünüz mü iftar edin, bayram edin! (*Fein gumme aleyküm*) Ama hava bulutlu, bulut var havada... (*Feuddû selâsîne yevmen*) O zaman ayı otuza tamamlayın!”

Meselâ Şa’ban ayında isek, Şa’ban otuz oldu mu, otuz birinci günü orucu tutarsın. Çünkü göremiyoruz ayı.

Allah cümlemizi Cenâb-ı Peygamber SAS’in emirlerine itaat eden, Allah Celle ve A’lâ’nın emirlerini tutan kullarından etsin... Saadet orada...

b. Seferden Dönüşte Hediye Getirilmesi

İbnü’n-Neccâr, Ebû Ruhm RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

إِذَا رَجَعَ أَحَدُكُمْ مِنْ سَفَرِهِ فَلْيَرْجِعْ إِلَى
أَهْلِهِ بِهَدِيَّةٍ وَلَوْ لَمْ يَجِدْ إِلَّا أَنْ يُلْقَى
فِي مِخْلَتِهِ حَجْرًا أَوْ حِزْمَةَ حَطَبٍ
فَإِنَّ ذَلِكَ مِمَّا يُعْجِبُهُمْ

(ابن النجار عن أبي رهم)

² Dûlâbî, *el-Künâ ve’l-Esmâ*, c.I, s.83, no:179; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, S.143, no:9904; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.259; Ebû Ruhm RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.708, no:17508; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.196, no:2030.

RE. 48/3 (*İzâ racea ehadüküm min seferihî, felyerci' ilâ ehlihî bi-hediyetin, velev lem yecid, illâ en yülkıye fî mihlâtihi haceren, ev hizmete hatabin, feinne zâlike mimmâ yu'cibühüm.*)

Bak ne güzel söylüyor yine Peygamber SAS Efendimiz:

(*İzâ racea ehadüküm min seferihî*) “Sefere gittik. İster ticaret seferi olsun, ister ziyaret seferi olsun, ister hac seferi olsun. Hangisi olursa... Seferden dönüyoruz, dönüş yapıyoruz. (*Felyerci' ilâ ehlihî bi-hediyetin*) Evine giderken bir hediye ile gitsin. Sallana sallana gitmesin evine. Gerek hacdan, gerek seferden, gerek dost ziyaretinden geliyor. Gelirken evine. çoluk, çocuğunu sevindirecek bir hediye alsın!”

(*Velev lem yecid*) “Parası yok adamın, ne yapayım? Alamadı bir şey... (*İllâ en yülkıye fî mihlâtihi haceren* ev hizmete hatabin) Ya bir mendiline yahut filesine taş veya odun parçalarını doldursun da yine boş gitmesin!”

Çocuklar o torbayı görürler,

‘—Hah! Babam bize bir şey getirmiş.’ diye sevinirler; (*feinne zâlike mimmâ yu'cibühüm*) onların da hoşuna gider bu iş.”

c. Köpek Oturuşu Gibi Oturmayın!

İbn-i Mâce, Enes ibn-i Mâlik RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

إِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ مِنَ السُّجُودِ فَلَا تُقَعِ
كَمَا يُقَعِي الْكَلْبُ ضِعْ أَلْيَتَيْكَ بَيْنَ
قَدَمَيْكَ وَالزَّقُ ظَاهِرَ قَدَمَيْكَ بِالْأَرْضِ

(هـ . عن انس)

RE. 48/4 (*İzâ rafa'te re'seke mine's-sücûdi, felâ tuk'i kemâ yuk'i'l-kehbü, da' elbeteyke beyne kademeyke, ve elzık zâhire kademeyke bi'l-ardı.*)

(*İzâ rafa'te re'seke mine's-sücûdi*) “Secdeden başını kaldırdığın zaman, (*felâ tuk'i kemâ yuk'i'l-kehbü*) kelbin oturuşu gibi oturma! (*Da' elbeteyke beyne kademeyke*) Uyluk kemiklerini ayaklarının arasına koy, (*ve elzık zâhire kademeyke bi'l-ardı*) ve ayaklarının üst kısmını da yere bitiştiir.”

Secdeyi yapıyoruz ya, secdeden başınızı kaldırdığınız vakitte, ayaklarınız dik olarıktan durmayın! Kalktığınızda bunun birisini yatırın, o yatırdığınızın üzerine oturun! Ötekisi dikili duracak. Sağ ayağınız dikili durur, sol ayağınızı yatırarsınız, onun üzerine oturursunuz. Siz bunların ikisini birden dikip oturmayın! Kelp oturuşu diyorlarmış buna. Ayaklarınızın arasına oturun, sol ayağınıza da yere yatırın.

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.140, no:886; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.281, no:1102; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.467, no:19816; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.200, no:2040.

Çok acıdır ki biz dinimizi bilmekte çok kusurluyuz. Bu sene hacca giderken, arkadaşlarımızla Medine-i Münevvere'ye vardık. Arabalarımızı bırakmak için bizi bir meydana soktular. Tabii ikindi vakti gelmiş, geçiyordu. İkinci namazlarımızı orada teker teker kılıyoruz. Yanımızda da Arap şoförü geldi. Pazarlık etti bizi götürecektir Medine'ye... Şimdi namaz kılarken arkadaşın birisi, bilmiyorum kim olduğunu, ayakları böyle dik olarak oturdu. Arab'ın derhal gözüne çarpmış.

“—Bak bak!” dedi. “Nasıl oturuyor, olur mu?” dedi.

Olmaz tabii. Hem hacıya gidiyor. Demek ki eskiden beri epeyce namaz kılmış olsa gerek. Namazı öğrenmesi gerekti. Öyle iken ama mazeret olur başka... Mazeret olmadığı takdirde böyle ayaklarını dikmek uygun olmaz. Yabancıların da çok gözüne çarpıyor işte bu.

Onun için, namaz meseleleri pek çoktur. Az değildir yani. Öyle hemen gördüğümüz gibi şekille değildir. Onun bir yatıp kalkma şekli var, bir de onun mânevi cephesi var. Yatış kalkış şeklini çocuklar da bizden görerek öğreniyorlar. Onlar da bizimle beraber yatar kalkarlar ama matlub o değil... Bu yatıp kalkmada bir gaye var, bir esas var. Hakkın divanına bir duruş var, kendimizi ona bir arz ediş var.

“—Yâ Rabbi! Biz senin divanına geldik kusurlarımızla, günahlarımızla beraber. Tevbeler ettim, bir daha yapmayacağım!” diyerekten bir büyüğün huzuruna çıkış var.

Bunun içerisinde daha ne büyük tecelliler var. Allah kusurlarımızı affetsin de kimin huzuruna ne için durduğumuzu idrak edecek şuur nasib etsin bizlere...”

Meselâ bugün bu şuur tamamiyle ortadan kalkmış durumda... Namaz kılan birçok müslüman var, büyük günahlardan hiç sakınmıyor. Büyük günahların içerisinde tamamiyle dalmış. Küçükler başka da, büyüklere bile dalmış.

“—Allah Gafûr’dur!” diyor.

Hepimiz biliyoruz Gafûr olduğunu...

“—Kerîm’dir!..”

Hepimiz biliyoruz Kerîm olduğunu...

Ama bize düşen vazife, yasaktan kaçmaktır. Çünkü ibadetin iki yolu var: Biri Allah’a kulluk, birisi de yasağından kaçmak. Emrini tutuyorsun, yapıyorsun. E yasağından niçin kaçmıyorsun?

İkisi bir olmayınca, lamba yanmaz. Lambanın yanması için, iki hattın birleşmesi lazım. Arada kesiklik oldu mu, lamba yanmaz işte. Hepimizin bildiği bir şey.

Binâen aleyh bir taraftan emrini tutarken, diğer taraftan da ne kadar yasağı varsa o yasakları belleyip; o yasaklardan korunmak, kaçınmak hepimizin vazifesi... Sadece bizim kaçmamız da kâfi değil, etrafımızdaki ailemizi, çoluğumuzu, çocuğumuzu da ona göre yetiştirmek mecburiyetindeyiz.

d. Gece Uyanınca Tesbih ve Zikir

İbnü's-Sünnî ve Harâitî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Cenâb-ı Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا رَدَّ اللَّهُ عَلَى الْعَبْدِ الْمُسْلِمِ رُوحَهُ مِنَ اللَّيْلِ

فَسَبَّحَهُ وَمَجَّدَهُ وَاسْتَغْفَرَهُ غَفْرًا لَهُ مَا

تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَإِنْ هُوَ قَامَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى

فَذَكَرَهُ وَاسْتَغْفَرَهُ وَدَعَاهُ تَقَبَّلَ مِنْهُ

(ابن السنن، والخراطي عن أبي هريرة)

RE. 48/5 (*İzâ redda'llàhu ale'l-abdi'l-müslimi rùhahu mine'l-leyli, fesebbehahû, ve meccedehû, ve'stağferahû, gafera lehû mâ tekaddeme min zenbihî; ve in hüve kàme fetevaddaa, ve sallâ, fezekerehû, ve'stağferahû, ve deàhu, tekabbele minhü.*)

(*İzâ redda'llàhu ale'l-abdi'l-müslimi rùhahu mine'l-leyli*) “Allah, geceleyin müslüman kuluna ruhunu iade ederse, uyandırırrsa, (*fesebbehahû*) Allah'ı tesbih etsin! (Ve *meccedehû*) Onu temcid etsin, (ve *'stağferahû*) ve ondan mağfired dilesin. (*Gafera lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) Eğer böyle yaparsa, o kulun geçmiş günahları mağfired olunur.”

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.781, no:21384; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.197, no:2033.

(*Ve in hüve kàme fetevaddaa*) “Şayet o kimse kalkar, abdest alır, (*ve sallâ, fezekerehû*) namaz kılar ve sonra onu zikrederse, (*ve’stağferahû, ve deàhu*) ondan mağfiret diler ve ona dua ederse, (*tekabbele minhû*) bu dualar kabul olunur.”

Nasıl dua etti?

“—Ya Rabbi, şifa ver... Borcumuzu ödemeyi nasib et, şunu et, bunu et...” diye bir şeyler istedi Cenâb-ı Hak’tan.

O gündüz istemesiyle gece uyandıktan sonra teheccüdü kılıp istemesi arasında çok fark var.

Akşam dinledim, bir efendi Amerika’dan gelmiş. Bir doktora müracaat etmiş, doktor beyin buna tavsiyesi: Gece kalkacaksın diyor, namaz kılacaksın demiyor. “Gece kalkacaksın, biraz gezineceksin, uykunu böleceksin!” diyor. Namazı bilmiyor ama, “Uyanıp kalkacaksın muayyen bir zamanda, biraz kendini dinlendireceksin; sonra yatacaksın!” diyor. “O kendini dinlendirmekle, ikinci uykuya yatış arasında senin bu hastalığın geçer.” diyor.

E bu Cenâb-ı Peygamberimiz’in bundan 1400 sene evvel söylemiş olduğu bir namazın tertibi. Bunun arasında bir namaz kılacaksın dese, olacak işte. Ama gâvurun tarifi bu kadar olur.

Onun için, şimdi bak bizim imam efendi geçen döküm fabrikalarından birisine gitmiş. Döküm fabrikası müdürü demiş ki:

“—Şimdi aletler çok güzel, her şey muntazam, eskisi gibi değil... Döküyoruz dökümü, fakat Fatih’in döktüğü dökümü dökemiyoruz. Bugün teknik çok üstün, ama onu beceremiyoruz!” demiş.

Fatih’in askerleri Allah, Allah, Allah diyerekten dökerlermiş. Bu Allah zikriyle yapılan döküm, bugün o imkânı bulamıyorlar. Niçin? Allah’ın yardımını var o işin içerisinde...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُبْدَأْ فِيهِ
بِإِسْمِ اللَّهِ فَهُوَ آتِرٌ

(عبد القادر الرهاوى فى الأربعين عن أبى هريرة)

(*Küllü emrin zî bâlin lem yübde’ fîhi bi-bi’smi’llâhi, fehüve ebter.*) “Her bir iş ki, besmeleyle başlanmamışsa, besmele okunmadan o işe girişilmişse; o iş kesiktir, sonu yoktur, güdüktür.”

Allah ismi anılardan başlanan işin de neticesi hayır olur inşâallah... Onun için onu duydum da dün çok hoşuma gitti. Allah cümlemizi affetsin...

Onun için, derse başlamazdan evvel Allah-u Teâlâ’nın isimlerini anıyoruz, Rasûlüne salât u selamlar getiriyoruz, zikirler yapıyoruz.

⁵ *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.866, no:2491; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.959, no:1964; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.XV, s.314, no:15584.

Sonunda da yaparız ki Allah-u Teâlâ bu okunan derslerden bize de faydalar versin. Okumak kâfi gelmiyor. Bilmek yine kâfi gelmiyor. Asıl hüner, okuduğu ve bildiğiyle amel etmektir.

Amel edemezsen, hayvanın sırtına kitapları doldurursun, ona benzersin. Onun için, Sûre-i Cuma'da:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا

كَمَثَلِ الْجِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا

(الجمعة: ٥)

(Meselü'llezîne hummilü't-tevrâte sümme lem yahmilûhâ kemeseli'l-himâri yahmilü esfârâ) [Kendilerine Tevrat öğretildiği halde onunla amel etmeyenlerin durumu, sırtına kitap yüklenmiş merkebin durumu gibidir.] (Cuma, 62/5) buyruluyor.

O hayvana benzersin ki, kitapları yüklenmiş götürüyor ama o kitabın içindekinden o hayvanın haberi yok... Sen de okumuşsun, biliyorsun; ama yapmıyorsun.

Şimdi gece namazları çok mühim. İşte bunu ha okumuşsun, ha dinlemişsin. İkisi de birdir. Birisi okumakla öğrenilir, birisi de duymakla öğrenilir. Sahabe-i Kiram RA hazretlerinin bilgileri mi vardı? Hepsi Rasûlüllah'tan dinlediklerini, gönüllerine kaydediyorlar ve onu tatbik ediyorlardı. O tatbik sayesinde insanların en üstünü olmuşlar.

Allah cümlemize nasib etsin o gece kalkışlarını ve namazlarını... Hiç olmazsa kalktığımız vakitte bir okumak yaparız. İhtiyar olur, rahatsız olur, namaz kılma imkânı belki bulamaz kendisinde... Hiç olmazsa okusun, tesbih etsin, dua etsin, zikrullah'a ait bir şeyler yapsın. O da mağfiret-i ilahiyeye vesile olur. Namaz kılsa daha a'lâdır.

e. Namazda Abdesti Bozulan Kimse

Abdürrezzak, İbn-i Cüreyc'den rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِذَا رَعَفَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ أَوْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ
فَإِنْ كَانَ قَلَسًا يَغْسِلُهُ أَوْ وَجَدَ مَذِيًّا
فَلْيَنْصَرِفْ فَلْيَتَوَضَّأْ ثُمَّ يَرْجِعْ إِلَى مَا بَقِيَ
مِنْ صَلَاتِهِ وَلَا يَسْتَقْبِلْهَا جَدِيدًا وَهُوَ مَعَ ذَلِكَ
لَا يَتَكَلَّمُ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَا بَقِيَ مِنْ صَلَاتِهِ

(عب . عن ابن جريج عن أبيه مرسل)

RE. 48/6 (İzâ raafe ehadüküm fi's-salâti, ev zereahü'l-kay'ü fein kâne kalsen, yağsilühû; ev vecede meziyyen, felyensarif felyetevadda'; sümme yercia ilâ mâ bakıye min salâtihi, ve lâ yestakbilühâ cedîden, ve hüve mea zâlike lâ yetekellemü hattâ yercia ilâ mâ bakıye min salâtihi.)

(*Izâ raafe ehadüküm fi's-salâti*) “Sizden biri namazda iken burnu kanarsa, (*ev zereahü'l-kay'ü fein kâne kalsen*) ağız dolusu veya daha az miktarda bir kusmuk çıkarırsa, (*yağsilühû*) onu yıkasın; (*ev vecede meziyyen*) yahud da mezi gördüğünde, (*felyensarif felyetevadda'*) namazı bıraksın, gidip abdest alsın; (*sümme yercia ilâ mâ bakıye min salâtihi*) sonra dönsün ve namazının kalanını tamamlasın! (*Ve hüve mea zâlike lâ yetekellemü hattâ yercia ilâ mâ bakıye min salâtihi*) Lâkin namazı tamamlayıncaya kadar arada konuşmasın!”

Hadis ilmi çok güzel bir ilimdir. Bütün fıkıh kitaplarımızın esası bunlardandır. Ama bazı kitaplar bunları bab, bab ayırmıştır. Meselâ namaz bahsi, bütün hadisler namazı anlatır. Oruç bahsi, bütün hadisler orucu anlatır. Ama bu kitap öyle değil. Bu konu takip etmiyor, bu söz takip ediyor.

Şimdi namaz kılıyorduk, Allah esirgesin, başladı namazda burnumuz kanamaya. Oluyor ya... Veyahut da kusacağımız geliyor. Eğer gelen bu kusmuk, ağır dolusu geldiyse namazdan çıkacağız, onu yıkayacağız.

Bazen genç kişilerde, hatıra gelen bazı sevgilerden dolayı nefsi kabarır, o nefsinin kabarmasıyla *mezî* denilen bir su idrar yolundan

⁶ Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.341, no:3618; İbn-i Cüreyc, babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.494, no:19938; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.199, no:2037.

akar. Bir de *vedî* vardır. Bu iki su sidik gibi değildir, zabt olunmaz. Kendiliğinden akar. Burundan sümüğün aktığı gibi. Bazen insan sümüğünü bile tutmaya muktedir olur da bunu tutmaya muktedir olamaz. Bu akar kendiliğinden. Islaklık oluşur, anlarsın ki böyle bir hal oldu. Derhal namazdan çıkar, akan şeyi yıkar. Sonra abdestini tazeler, konuşmamak şartıyla namazını kaldığı yerden tamamlar.

Mesela üçüncü rekâttayken bu hadise oldu, gider, abdestini tazeler gelir, konuşmamak şartıyla dördüncü rekâtını da kılar. Bir rekât kılmakla namazı tamam olur. Yahut ikide olduyorsa, kalan iki rekâtı kılmakla namazı tamam olur. Yeniden kılmaya lüzum yok demişler.

Bunlar nadirattan olan şeylerdir ama mesâil-i diniyyedendir. Bu bazen imamlarda da zuhur edebilir. Onun için imam efendinin arkasına rastgele birinin durması doğru değildir. Bizim Fatih Camii'nin hocası bize hatimle teravih namazı kıldırılmaya gelirdi. Arkasına bir bakardı. Yabancı biri durduysa, kovardı onu. "Sen çık buradan!" diye.

Çünkü olur ki bir bozulma olur namazda... Hoca efendinin yerine geçecek, namazı tamamlayabilecek bir adamın olması lazım. Ona dikkat etmesi lazım.

Onun için dininizi öğrenin. Ne zaman neye muhtaç olacağınızı bilemezsiniz. Bu hadise olur, "Acaba ne yapacaktım?" demeye başlarsın. Ama bilersen, yapiverirsin. Bilemezsen, sorsan olmaz, namazdasın.

f. Yatarken Alınacak Tedbirler

İbn-i Hibbân, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

إِذَا رَقَدْتَ فَأَغْلِقْ بَابَكَ وَأُوكِ سِقَاءَكَ وَخَمِرُ
إِنَاءَكَ وَأَطْفِئِ مِصْبَاحَكَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا
يَفْتَحُ بَابًا مُغْلِقًا وَلَا يَحِلُّ وِكَاءَ وَلَا يَكْشِفُ
غِطَاءً وَإِنَّ الْفَأْرَةَ الْفُؤَيْسِقَةَ تُحْرِقُ عَلَى
أَهْلِ الْبَيْتِ بَيْتَهُمْ وَلَا تَأْكُلُ بِشِمَالِكَ
وَلَا تَشْرَبُ بِشِمَالِكَ وَلَا تَمْشِي فِي نَعْلِ
وَاحِدَةٍ وَلَا تَشْتَمِلُ الصَّمَاءَ
وَلَا تَحْتَبُ فِي الدَّارِ مُفْضِيًّا

(حب . عن جابر)

RE.48/7 (İzâ rakadte feağlik bâbeke, ve evki sikàeke, ve hammir inâeke, ve etfi' misbâhake; feinne's-şeytâne lâ yeftahu bâben muğlikan, ve lâ yahillü vikâen, ve lâ yekşifü gıtâen; ve

⁷ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.89, no:1273; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.351, no:41339; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.201, no:2042.

inne'l-fa'rete'l-füveysikate tuhriku alâ ehli'l-beyti beytehüm; ve lâ te'kül bi-şimâlike, ve lâ teşreb bi-şimâlike, ve lâ temşi fî na'lin vâhidetin, ve lâ teştemili's-sammâe, ve lâ tahtab fi'd-dâri müfdıyen.)

(İzâ rakadte feağlık bâbeke) “Uyuyacağın zaman kapını kapa, *(ve evki sikâeke)* su kabının ağzını ört, *(ve hammir inâeke)* yemek kabının üstünü ört!”

Rahmetlik hocamız Ömer Ziyâeddin Hazretleri derdi ki:

“—Bağlayacak, kapayacak bir şey bulamazsan hiç olmazsa ‘*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm'* de, uzunca bir sopayı üzerine, koy. Bu kapama yerine gelir.”

Çünkü gecenin bazı saatlerinde zehir yağar diyor. Açık kapların üzerine konar. Şimdi bu bizde mikrop hadiseleri var ya; “Açık kaplara mikrop girer, şu girer, bu girer!” diye tarif ediyorlar.

(Ve etfi' misbâhake) “Kandilini de söndür!” Işığını da söndür. Gece lambası meselâ yanıyor ya, onu da söndür. Çünkü o da ışıktır, bir kontak yapar bir taraftan, bir kazanın olmasına sebep olur.

(Feinne'ş-şeytâne lâ yeftahu bâben muğlikan) “Zira şeytan kapalı kapıyı açamaz, *(ve lâ yahillü vikâen)* su kabının bağıını çözemez, *(ve lâ yekşifü gıtâen)* örtüyü kaldıramaz.”

(Ve inne'l-fa'rete'l-füveysikate tuhriku alâ ehli'l-beyti beytehüm) Fare ise evde oturanların evini yakar.”

Bir de mum yanıyor o zamanlar olan hadise. Fare de gelir, onlara dokunur, düşer bu. Yorganını yakar, düştüğü yeri yakar. Derken sen uykudayken bir yangın alır. Maazallah sen de uyanamazsın, gidersin yangının içinde. Geçenlerde olan hadise gibi, ehl-i beytin evinizde yanmasına vesile olur.

(Ve lâ te'kül bi-şimâlike) “Sol elinle yeme, *(ve lâ teşreb bi- şimâlike)* sol elinle içme!”

Buna çok dikkat rica edeceğim. Birçok gençlerimiz, birçok civar kimselerimiz sağ eliyle yemeyi henüz öğrenememişler. O gâvurların adetleri bize hep geçmiş, bu çok fena bir şey. Gâvur böyle yapıyormuş diyerekten, biz de ona özeniyoruz. Usülmüş, adetmiş. Sağ elinde bıçak, sol elinde çatal... İşte öyle kesilirmiş, sol elle yenilirmiş, elini bulaştırmamak lazımmış... O onların usulü. Bizim için hiç tatbik olunacak bir şey değil. Biz Peygamberimizin dediğine bakarız. Ne diyor:

“—Sen sol elinle yeme, sol elinle içme!”

İyi değil demek ki, Efendimiz söylüyor.

Cenâb-ı Peygamber'in zamanında bu hadiseler olmuş da adamın eli kurumuş. Bahane bulmuş yani, “Şundan bundan sağ elimle yiyemiyorum!” demiş. Sonra o eli kuruyuvermiş Allah esirgeye...

(Ve lâ temşi fî na'lin vâhidetin) “Tek ayakkabı ile yürüme!” Bununla beraber, ayakkabınızın birisinin tasmaı koptu, yahut kendisi yırtıldı.

Bir tanesi ayağımızda... O tek ayakkabıyla yürümeyin! Adaletle riayet. Onu da çıkar! Yahut onu da yaptır öyle giy.

(*Ve lâ teştemi's-sammâe*) “Elbiseni omuzuna atma!” Bir de hacıların ihramda giyindikleri gibi elbiseni omuzuna alıp da namaza durma! Hacılar bürünürler böyle ihrama, namazlarını öyle kılarlar, o hacıya mahsustur. Bizim için giyinerekten namazı kılmak lazım! Sıcak hava, omuzuna almış. Onu yapmayın!

(*Ve lâ tahtab fi'd-dâri müfdıyen*) “Kızdığın vakitte evde iki dizini dikerek oturma!”

Sebepleri var tabii, nedense...

g. Bineğ Binerken Besmele Çekilmesi

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

إِذَا رَكِبَ الْعَبْدُ الدَّابَّةَ فَلَمْ يَذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ
رَدِفَهُ الشَّيْطَانُ وَقَالَ تَعَنَّ فَإِنْ كَانَ لَا
يُحْسِنُ الْغِنَاءَ قَالَ لَهُ تَمَنَّ فَلَا يَزَالُ
فِي أَمْنِيَّتِهِ حَتَّى يَنْزَلَ

(الديلمى عن ابن عباس)

⁸ Taberânî, *Dua*, c.I, s.251, no:788; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.69, no:24995; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.204, no:2046.

RE. 48/8 (*İzâ rakibe'l-abdi'd-dabbeti, felem yezküri'sma'llâhi, redifühü'ş-şeytânü; ve kâle: Teganne! Fein kâne lâ yuhsinü'l-ginâe, kâle lehû: Temenne, felâ yezâlü fî ümniyyetihî hattâ yenzile.*)

(*İzâ rakibe'l-abdi'd-dabbeti*) “Kul hayvana bindiği zaman...”

Dabbe hayvan demek ama şimdi arabalar da hayvanların yerine kaim oldu. Atçıklar kurtuldu artık.

(*Felem yezküri'sma'llâhi*) “Arabaya bindiği vakitte veyahut hayvana bindiği vakitte, *Bi'smi'llâh* demezse binerken, *redifühü'ş-şeytânü*) şeytan da onunla beraber biner, oturur yanına... (*Ve kâle: Teganne!*) Ona, ‘Şarkı söyle!’ der.”

(*Fein kâne lâ yuhsinü'l-ginâe, kâle lehû*) “Eğer o kimse şarkıyı güzel söyleyemezse, ona der ki: (*Temenne*) ‘Uydur uydur, bir şeyler uydur, boş durma!’ (*felâ yezâlü fî ümniyyetihî hattâ yenzile*) İnceye kadar bu surette onun zihnine girip, Allah’ı zikretmekten alıkoymaya çalışır.”

Müslüman da binerken “*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*” diyerek biner. Fakat Allah-u Teâlâ’nın takdiratına karşı gelmenin de imkânı yoktur.

Dün bir kardeşimiz geldi, hafız-ı Kur’andır kendisi. Öyle Yüksek İslam Enstitüsü’nde Kur’an okutur. Burdur memleketi. Oradan gelirken, yolda arabanın bir şeysi bozulmuş. Dümeni kullanamamış, bir hendeğe yuvarlanmışlar.

“—Ama gelirken mütemadiyen ben Kur’an okuyordum. Yâsin’i okudum, Tebâreke’yi okudum, Amme’yi okudum. Aşağı doğru harıl harıl gidiyoruz. Arkada da hanım ve çocuklar dua ediyorlar. Öyle neş’eyle geliyoruz. Kur’an’ımız bitti, duamız bitti, araba da yuvarlandı. Hanım —sizlere ömür— vefat etti. Çocuklarım yaralandı.”

Şimdi bu nedir? Mukadderattır işte. Şarkı söylerken, gazel söylerken de başına gelebilirdi. Fakat mukadderat, Allah-u Teâlâ’nın takdiri... Önüne geçilmez onun. Ona da razı olacağız.

Şimdi bir kardeşim geldi eve... İki tane genç çocuğu, birisi yirmi iki yaşlarında, birisi on sekiz yaşlarında, on beş gün arayla vefat etmişler. Çok üzgün bir halde tabii... Bir dua istiyor. Tabii kolay bir şey de değil.

Teselli ediyoruz: “Takdir-i ilahîye razı olalım, ne yapalım. Mukadderat-ı ilahi... Allah verdi, Allah aldı. Sabırdan başka bir şey bize düşmez!” dedim. Ama sabır da kolay bir şey değildir.

Demek ki, hayvanlara veya arabalara bindiğimiz vakitte besmeleyle biner, ondan sonra zikrullahla yolumuza gideriz. Ama kaza mukadderse, ne yapalım; Allah’ın takdiridir. Onda da bir hayır, bir hikmet vardır.

h. Aşırı Hız Yapmamak

Dâra Kutnî, Amr ibnü’l-As RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِذَا رَكِبَ أَحَدُكُمْ الدَّابَّةَ فَلْيَحْمِلْهَا عَلَى

مَلَازِمِهَا أَوْ قَالَ عَلَى مَلَازِمِهَا فَإِنَّ اللَّهَ

تَعَالَى يَحْمِلُ عَلَى الْقَوِيِّ وَالضَّعِيفِ

(قط . عن عمرو بن العاص)

RE. 48/9 (*İzâ rakibe ehadükümü'd-dabbete, felyahmilhâ alâ melâzzihâ, ev kâle alâ melâzzihî, feinna'llàhe teâlâ yahmilü ale'l-kaviyyi ve'd-daîf.*)

(*İzâ rakibe ehadükümü'd-dabbete*) “Sizden biri bir hayvana bindiğinde, (*felyahmilhâ alâ melâzzihâ*) o hayvanı zorlamasın koşturacağım diyerekten. Hızlı gideceğim, bir an evvel yerimize varacağız diyerekten dört nala hayvanı zorlamasın. Kendi haline bıraksın hayvanı. (*Ev kâle alâ melâzzihî*) Yormadan kolay bir tarzda yürütsün!” Birini müennes, birini müzekker olarak söylemişler. (*Feinna'llàhe teâlâ yahmilü ale'l-kaviyyi ve'd-daîf*) “Muhakkak ki Allah-u Teâlâ kulunu güçlü ile zaif arasında bir vasatta taşıtır. Hayvanı fazla zorlatmamak lazım!”

Gene hacdan geliyorduk. Tayyareye yetişeceğiz. İstanbul'a o gün geleceğiz. Gaye bu. Huduttan girdik. Diyarbakır yolunu tuttuk. Araba gayri yüz yirmi mi gidiyor, yüz kırk mı

⁹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.62, no:24952; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.202, no:2044.

gidiyor, uçuyor yani. Derken tepenin birisine bir takıldı bir parçaya, şak diye altı kırıldı. Kaldık orada... Hani tayyareye yetişip de İstanbul'a gelecektik. Allah-u Teâlâ'nın takdirinin önüne geçilmez. İşte orada bir kaza oldu, kaldık.

El-hamdü lillah ki bize bir şey olmadı. Orada çok derin çukurlar var. Oradaki çukurların birisine yuvarlansaydık, hiçbir tarafımız kalmazdı yani. Onun için aceleye lüzum yok. Orada maksat, aceleyi önlemek.

Mesela araba gidiyor. Seksenle de gider, yüz yirmiyle de gider, büyük arabaysa iki yüzle de gider. Gider ama sonra ne olur bilmem Allah muhafaza etsin. Onun için haliyle ortayı aşmamak lazım.

i. İnsanların Zevke Sefaya Düşmeleri

İbn-i Adiy ve İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

إِذَا رَكِبَ النَّاسُ الْخَيْلَ وَلَبِسُوا الْقَبَاطِيَّ

وَتَوَلَّوْا الشَّامَ وَاکْتَفَى الرَّجَالُ

بِالرِّجَالِ وَالنِّسَاءُ بِالنِّسَاءِ

عَمَّهُمُ اللَّهُ بِعُقُوبَةٍ مِنْ عِنْدِهِ

(عد. کر. عن أنس)

RE. 48/10 (*İzâ rakiben nasü'l-haylü, ve lebisü'l-kabâtîyye, ve tevellü'ş-şâme, ve'ktefer-ricâlü bi'r-ricâl, ve'ktefe'n-nisâü bi'n-nisâi, ammehümü'llàhu bi-ukùbetin min indihî.*)

(*İzâ rakiben nasü'l-haylü*) “İnsanlar atlara bindikleri vakitte...” At, araba şimdi, neyse... (*Ve lebisü'l-kabâtîyye*) “Kabâtî kumaştan yapılmış elbiseler giydiğinde...” *Kabâtî*, Mısır’da dokunan bir kumaş, meşhur bir kumaş. Şık bir şey anlaşılan o güne göre.

(*Ve tevellevü'ş-şâm*) “Şam tarafına yöneldiklerinde...” Şam güzel, bağlı, bahçeli, sulak bir yer. Oraya doğru kaçıyor. Yaşama yeri orası, zevk yeri. Ata binmiş, güzel esvaplar da giymiş, arabasıyla Şam’a doğru gidiyor. Şam’dan murat, güzel yerlere yâni.

Bununla beraber, (*Ve'ktefe'r-ricâlü bi'ricâl*) “Erkekler erkeklerle yetindiği, (*ve'n-nisâü bi'n-nisâi*) kadınların da kadınlarla yetindiği zaman...” Bu da Allah’ın sevmediği, münasebetsiz bir hal. Herkes cinsiyle geçiniyor. (*Ammehümü'llàhu bi-ukùbetin min indihî*) “O zaman Allah katından bir ukubet umuma olur, ceza umumî olarak gelir.”

Allah muhafaza etsin...

¹⁰ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.152; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I,s. 349; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.364, no:1968; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.204, no:2047.

j. Rükûda ve Secdede Okunacaklar

İbnü'n-Neccâr ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:¹¹

إِذَا رَكَعَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ
ثُمَّ يَمِكْتُ حَتَّى يَطْمَئِنَّ كُلُّ عَظْمٍ فِي مَفَاصِلِهِ
ثُمَّ سَبَّحَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَإِنَّهُ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مِنْ
جَسَدِهِ ثَلَاثَةٌ وَ ثَلَاثُونَ وَ ثَلَاثُ مِائَةٍ عَظْمٍ وَ
ثَلَاثَةٌ وَ ثَلَاثُونَ وَ ثَلَاثُ مِائَةٍ عِرْقٍ وَإِذَا سَجَدَ
فَلْيُسَبِّحْ ثَلَاثًا فَإِنَّهُ يُسَبِّحُ مِنْ جَسَدِهِ مِثْلُ ذَلِكَ

(الديلمى وابن النجار عن ابى هريرة)

RE. 48/11 (İzâ rakea ehadüküm, felyeda' yedayhi alâ rükbeteyhi, sümme yemkisu hattâ yatmeinne küllü azmin fî mefâsilihî, sümme sebbaha selâse merrâtin; feinnehû yüsebbihu li'llâhi min cesedihî selâsetün ve selâsüne ve selâsümiyeti azmin, ve selâsetün ve selâsüne ve selâsümiyeti ırkın; ve izâ secede felyüsebbiha selâsen, feinnehû yüsebbihu min cesedhî mislü zâlike.)

¹¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.311, no:1229; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.451, no:19739; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.206, no:2050.

(*Izâ rakea ehadüküm*) “Sizden biriniz namazda rükû yaptığı zaman, ayaktayken eğildiği zaman, (*felyeda’ yedeyhi alâ rükbeteyhi*) iki elini iki dizi üzerine koysun.” Dizlerinin altına, yukarısına koymak olmaz; tam dizinin üzerine koyacak ellerini.

(*Sümme yemkisu hattâ yatmeinne küllü azmin fî mefâsilihî*) “Her eklemindeki her kemik sükûnete erinceye kadar o vaziyette dursun.” Yani “Rahat bir vaziyette rükûda dursun.”

(*Sümme sebbaha selâse merrâtin*) “Üç defa tesbih eylesin.” Rükûda (*Sübhâne rabbiye’l-azîm*) deniliyor. (*Feinnehû yüsebbihu li’llâhi min cesedihî selâsetün ve selâsüne ve selâsümiyeti azmin*) “İnsanın bedeninde üç yüz otuz üç kemik vardır, hepsi birden teşbih ederler. (*Ve selâsetün ve selâsüne ve selâsümiyeti ırkın*) Üç yüz otuz üç damar da Allah’ı tesbih ederler.”

(*Ve izâ secede felyüsebbiha selâsen*) “Secdeye vardığında da üç defa tesbih etsin!” Secdede (*Sübhâne rabbiye’l-â’lâ*) deniliyor. (*Feinnehû yüsebbihu min cesedihî mislü zâlike*) “Zira o kimsenin bedenindeki bütün kemik ve damarlar da yine aynı şekilde tesbih ederler.”

Rükûdayken nasıl vücudun kemikleri, damarları tesbih ettiyse; secdede de gene bütün vücut tesbih eder. Binâen aleyh bir kimse bir kere Allah dedi mi, bütün vücudu, kemikleri ve damarları Allah der.

Onun için *Mevlid* sahibi [Süleyman Çelebi] çok güzel demiş:

Bir kez Allah dese aşk ile lisan,

Dökülür cümle günah misl-i hazan.

O bir kere *Allah* dedi mi; bütün vücudun zerrelerinin sayısını bilemeyiz, her zeresi *Allah* der. Bu her zerrenin *Allah* deyişini, Cenâb-ı Peygamber bize iki şekilde anlatmış: Kemiklerle ve damarlarla... Onlara bağlı olan ne kadar parçalar varsa, hepsi de Cenâb-ı Hakk'ın tesbihiyle meşguldür. Allah ihlas ile kendisini tesbih eden kullarından etsin...

Şimdi size –bakayım hatırımda kaldı mı acaba– Cenâb-ı Peygamber'in rükûda okuduğu duayı okuyacağım. Arapların da bugün tesbihleri öyle.

“–Niçin bu adamlar çok duruyor rükûda?” diyoruz. Bu duayı okuyorlar da ondan:¹²

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَلكَ خَشَعْتُ وَبِكَ آمَنْتُ
وَلكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ أَنْتَ رَبِّي خَشَعُ
سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِي
وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِهِ قَدَمِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

¹² Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.169, no:1290; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.300, no:3343; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.417, no:649; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.94, no:729; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.32, no:2172; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.342, no:3; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.22, no:152; Hz Hz. Ali RA'dan.

(*Allâhümme leke reka'tü, ve leke haşa'tü, ve bike âmentü, ve leke eslemtü, ve aleyke tevekkeltü; ente rabbî, haşea sem'î, ve basarî, ve muhhî, ve azmî, ve asabî, ve me'stekallet bihî kademi, li'llâhi rabbi'l-âlemîn.*)

(*Allâhümme leke reka'tü*) “Sana rükû ettim ya Rabbi! (*Ve leke haşa'tü*) Namazda lazım olan huşudur. O huşu olmayınca, namaz cansız bir namaz olur. O haşyeti ben senin için yapıyorum yâ Rabbi! (*Ve bike âmentü*) Sana iman ettim ben yâ Rabbi! (*Ve leke eslemtü*) Sana teslim oldum yâ Rabbi! (*Ve aleyke tevekkeltü*) Aynı zamanda sana tevekkül ettim. (*Ente rabbî*) Sen benim Rabbimsin! (*Haşea sem'î, ve basarî, ve muhhî, ve azmî, ve asabî, ve me'stekallet bihî kademi, li'llâhi rabbi'l-âlemîn.*) Kulağım, gözüm, iliğim, kemiğim ve sınırlarım ve ayaklarımın taşıdığı her şeyimle alemlerin Rabbi Allah için huşû ile, korku ve sevgi ile eğiliyorum.” Rükûda bunu bitirdikten sonra, (*Semia'llâhu li-men hamideh*) diyor, ayağa kalkıyor. Hemen secdeye inmiyor. Şöyle diyor:¹³

¹³ Müslim, *Sahîh*, c.III, s.19, no:716; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.87, no:11845; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.344, no:1313; Taberânî, *Müsnedü's- Şâmiyyîn*, c.I, s.178, no:304; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.133, no:355; Ebû Cuhayfe RA'dan. Müslim, *Sahîh*, c.III, s.20, no:737; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.232, no:1906; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.214, no:635; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.246, no:2559; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءُ
الْأَرْضِ وَمِلْءُ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ أَهْلَ
الْثَنَاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا
لَكَ عَبْدٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ
لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدِّ

(Rabbenâ ve leke'l-hamd, mil'e's-semâvâti ve mil'e'l-ardı, ve mil'e mâ şî'te min şey'in ba'dü, ehle's-senâi ve'l-mecdi, ehakku mâ kale'l-abdü ve küllünâ leke abdün: Allâhümme lâ mâni'a limâ a'tayte, ve lâ mu'tıye limâ mena'te, ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l- cedd.)

[Ey Rabbimiz! Sana göklerin, yerin ve bundan sonra dilediğin şeylerin dolusu hamd olsun. Kulun söylediği senaya ehil olan ve şerefe lâyıık olan sensin! Hepimiz senin kullarınız. Ey Allahım, senin verdiğine kimse engel olamaz, vermediğini de kimse veremez. Hiçbir güç ve kuvvet sahibi fayda veremez, faydayı ancak sen verirsin!]

Bu duayı okuyor, ondan sonra secdeye kapanıyor. Secde duası da şöyle:¹⁴

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ
سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ
وَبَصَرَهُ وَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

(Allâhümme leke secedtü, ve bike âmentü, ve leke eslemtü, secede vechiye li'llezî halekahû ve savverahû, ve şakka sem'ahû ve basarahû, ve tebârake'llâhu ahsenü'l-hâlikîn.)

[Allahım, sana secde ettim, sana inandım, sana teslim oldum. Yüzüm de kendisini yaratıp şekillendiren, ona kulağını, gözünü takana secde etmiştir. Yaratanların en güzeli olan Allah ne yücedir.]

اللَّهُمَّ سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَخَيَالِي وَآمَنَ بِكَ
فَوَادِي أَبُوءُ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِذَنْبِي
وَهَذَا مَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ
لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ هَذِهِ يَدَيَّ
وَمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي

(Allâhümme secede leke sevâdî ve hayâlî, ve âmene bike fuâdî, ebûu bi-ni'metike aleyye, ve ebûu bi-zenbî, ve hâzâ mâ ceneytü alâ nefsi, fağfirli feinnehû lâ yağfiru'z-zunûbe illâ ente, hâzihî yedeyye ve mâ ceneytü alâ nefsi)¹⁵

¹⁴ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.169, no:1290; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.300, no:3343; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.417, no:649; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.346, no:1044; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.94, no:729; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.32, no:2172; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.342, no:3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.316, no:1978; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.335, no:673; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.22, no:152; Hz. Ali RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.316, no:1115; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

[Yâ Rabbi, vücudum ve hayalimle, içimle ve dışımla sana secde ettim, gönülden inandım. Üzerimdeki nimetlerini ve günahlarımı itiraf ediyorum. Kendime zulmettim. Beni affeyle... Çünkü senden başkası günahları affedemez. İşte ellerim ve kendime karşı işlediğim günahlarım.]

Senin bana verdiğin nimetleri ben itiraf ederim ya Rabbi! Sağlık, afiyet, rızık, şu, bu... Bu nimetlerini itiraf ediyorum, sen verdin bunları bana. Bunlarla ben övünemem, sahibi sensin.

Buna mukabil ben de bu nimetlerin şükürünü yapacağım yerde bunlara karşı kusur ediyorum. Ben de günahlarımı itiraf ediyorum. Sen bana nimetler veriyorsun, yağdırıyorsun çeşitli çeşitli... Buna karşı benden de kusurlar sadır oluyor, kabahatler sadır oluyor. Bunu da itiraf ediyorum yâ Rabbi! Hepsi benim kusurumdan ibarettir yani. Binâen aleyh günahları da senden başka affedici yok!”

E bunu hepimiz yapamayacağımızdan dolayı Cenâb-ı Peygamber üç tesbihle iktifâyı bize tavsiye ediyor. Üç kere (*Sübhâne rabbiye'l-azîm*), üç kere de (*Sübhâne rabbiye'l-a'lâ*) dedik miydi kâfi... Eğer evimizde namaz kılıyorsak, bu üçü beş yaparız, yedi yaparız, dokuz yaparız, on bir de yaparız...

¹⁵ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.322, no:2034; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.130, no:1333; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.II, s.55, no:287; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.315, no:2779; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.IV, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.273; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

O zaman kimse yok. Ama camilerimizde cemaatle kıldığımız vakitte cemaate uyar, üçle iktifa ederiz. Allah şefaati Peygamberîye cümlemizi nail etsin...

k. Rükû Nasıl Yapılır?

Ahmed ibn-i Hanbel, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

إِذَا رَكَعْتَ فَضَعُ كَفَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ حَتَّى
تَطْمَئِنَّ وَإِذَا سَجَدْتَ فَأَمْكِنُ جَبْهَتَكَ
مِنَ الْأَرْضِ حَتَّى تَجِدَ حَجْمَ الْأَرْضِ

(حم . عن ابن عباس)

RE. 48/12 (*İzâ reka'te feda' keffeyke alâ rükbeteyke hattâ tetmainne, ve izâ secedte feemkin cebheteke mine'l-ardı hattâ tecide hacme'l-ard.*)

(*İzâ reka'te*) “Namazda rükûya vardığın zaman, rükû ettiğin zaman, (*feda' keffeyke alâ rükbeteyke*) iki dizine, diz kapağına iki elini koy, iki avucunu koy; (*hattâ tatmeinne*) sükûna erinceye kadar.” Yani hareket etme, sakın dur.

¹⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.287, no:2604; Heysemî, *Mecmaü'z- Zevâid*, c.II, s.318, no:2792; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.448, no:19724; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.207, no:2053.

Rükûya varınca şöyle yarım eğiliyoruz, insanın belden yukarısı doksan derece yere paralel olacak, öbür tarafı dik olacak. Kambur olmayacak. Kadınlar çok eğilmez, kadınların öyle çok eğilme mecburiyeti yok. Erkek tam eğilecek.

(*Ve izâ secedte feemkin cebheteke mine'l-ard, hattâ tecide hacme'l-ard*) “Secdeye vardığın zaman da yerin sertliğini duyacak gibi alnını yere koy.”

Burada, secdede yerin katılığını hissedecek derecede olması lazım. Mesela yatakta bir insan secde yapsa, yatak yumuşaktır. O yataktaki yumuşak yere secde caiz olmaz. Oraya bir tahta parçası veyahut bir metal parçası kor hastaysa mesela. Tahta sert olduğu zaman ona secde edebilir. Şimdi bu yumuşakla sertliğin arasını nasıl fark edecek?

“—Bir yere cevizi koyarsın, üstüne vurduğun zaman ceviz kırılırsa, o yer katıdır. Eğer kırılmıyor da ceviz gömülüyorsa, o yer yumuşaktır; orada secde olmaz!”

I. Bindiğiniz Hayvanların Hakkını Verin!

Deylemî ve Dâra Kutnî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber Efendimiz SAS şöyle buyuruyor:¹⁷

إِذَا رَكَبْتُمْ هَذِهِ الدَّوَابَّ فَأَعْطَوْهَا حَظَّهَا مِنَ
الْمَنَازِلِ وَلَا تَكُونُوا عَلَيْهَا شَيَاطِينَ

(قط . والدبلمى عن أبى هريرة)

RE. 49/1 (*İzâ rakibtüm hâzihi'd-devâbbe, fea'tûhâ hazzahâ mine'l-menâzili, ve lâ tekûnû aleyhâ şeyâtîn*)

(*İzâ rakibtüm hâzihi'd-devâbbe*) “Şu binek hayvanlarına bindiğiniz zaman, (*fea'tûhâ hazzahâ mine'l-menâzili*) konaklama yerlerinde bu hayvancıkların nasiplerini verin!

Hayvanlara biniyoruz ya... At olsun, araba olsun, hangisi olursa olsun. O hayvanın bir hakkı var, şu kadar yol gidebilir. Bu hakkı verin, ondan fazlasına hayvanı zorlamayın.

(*Ve lâ tekûnû aleyhâ şeyâtîn*) Kendinizi bunların üzerinde şeytanlar durumuna düşürmeyin. Bunların üzerine binen şeytanlar olmayın!”

Yani şeytanın yaptığı gibi yapmayın. Biner hayvana, efendim üç saatlik yolu bir saatte almaya çalışır. Üç saat gideceği yerde, altı saat sürer hayvanı...

Araba da öyledir. Arabanın da bir hakkı var. Bir araba kaç kişi taşır, usulü var. Ondan fazla yük verersen arabaya, yokuşa geldiği vakitte zorlanırsa; işte şurası kırılır, burası kırılır, yolda kalırsın. Kararını bozma.

“—Bak beni arabasına almadı. Beni de bindirmedi... Bindirseydi ne olurdu?”

“—Bir şey olmazdı.” diyorsun ama, o kırıldığı zaman, sen de karşıdan seyre bakarsın.

¹⁷ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.63, no:24954; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.205, no:2049.

m. Büyük Şeytanın Taşlanması

Dâra Kutnî, Hz. Âişe Vâlidemiz'den rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:¹⁸

إِذَا رَمَى الرَّجُلُ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ وَحَلَقَ رَأْسَهُ
فَقَدْ حَلَّ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا النِّسَاءَ

(قط . فى الأفراد عن عائشة)

RE. 49/2 (*İzâ reme'r-raculü cemrete'l-akabeti, ve haleka re'sehû, fekad halle lehû küllü şey'in ille'n-nisâ'.*)

(*İzâ reme'r-raculü cemrete'l-akabeti*) “Hac yapan kişi Akabe cemresini attı mı...” Bayramın birinci günü büyük şeytan taşlamaya, “Akabe cemresi” derler. Çünkü yerin adı Akabe'dir.

“—Büyük şeytanı taşladı mı, sonra saçını da tıraş etti mi, her şey helâl olur. “

Hacı olduğu için, ihrama girmiş olduğu için yapmaması gereken koku sürünmek vs. vs. gibi yasaklar meşrulaşır, hepsi serbest hale gelir. Sadece hanımının helâl olması olmaz. Hanımının serbest olması farz tavafı yaptıktan sonradır. Ondandır başka her şey serbest olur.

İhramını çıkartabilir. Normal elbiseleri giyebilir. Çünkü dikişli elbise giymesinde mahzur kalmaz. Ancak farz tavafı yaptıktan

¹⁸ Dâra Kutnî, *Efrâd*, c.%, s.554, no:6385; Hz. Aişe RA'dan.

sonra, hanımı kendisine serbest olur. Onun için buna “*birinci tahallül*” derler; helâl olmaya ilk adım, ilk helâl olma... İkinci asıl helal olma farz tavafını yaptıktan sonradır.

Şimdi bu hac meselesi. Gittik Beytullah’a, tavafımızı yaptık, sa’yimizi yaptık, Arafat’a çıktık. Arafat’ta dualarımızı yaptık, Müzdelife’ye geldik, orada da dualarımızı yaptık... Derken Mina’ya geldik. Taşlayacağız şeytanı... O ilk şeytan taşlanan, Akabe dedikleri büyük bir şeytan var. O şeytana taş atacağız. Gittik, taşımızı attık. Berberler hazır orada, hemen saçlarını keserler senin. Artık hacılık tamamlanmak üzeri, her şey sana helâl; yalnız kadınların yanına sokulamazsın.

İhramdan çıkarsın, giyinirsin. Taşladın şeytanı, saçlarını da kestir. Yasakların çoğu bitti artık. Bazı kokulu sabun kullanılmazdı, kokulu şeyler kullanılmazdı; onları da kullanabilirsin artık.

n. Ok Avı Yaralarsa Eti Yenir

Ahmed ibn-i Hanbel, Müslim, Ebû Dâvud, Tirmizî ve İbn-i Mâce, Adiy ibn-i Hâtem RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

إِذَا رَمَيْتَ بِالْمِعْرَاضِ الصَّيْدَ فَخَرَقَ فَكُلْهُ
وَإِنْ أَصَابَهُ بِعَرْضِهِ فَلَا تَأْكُلْهُ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ

(حم.م.د.ت.ه. عن عدی بن حاتم)

RE. 49/3 (*İzâ rameyte bi'l-mi'râdi's-sayd, feharaka, fekülhü; ve in esâbehû bi-ardihî, felâ te'külhü, feinnehû vakîzun.*)

Bu avlanmakla ilgili bir hadîs-i şerif. Zamanımızda önemi, şartları değişti. Çünkü şimdi ok kullanılmıyor. Burada Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

(*İzâ rameyte bi'l-mi'râdi's-sayd, feharaka*)
“Ava ok attığın zaman avı parçalarsa, hayvanın bir yerini yırtarsa, kanarsa, saplanırsa; (*fekülhü*) o zaman onu ye!”

Eğer o ok gidip de hayvanı vurup yaraladıysa, o hayvanı ye. Yok bir de attığında yan vurdu, hayvanı da öldürdü. Sert vurunca hayvan da dayanamadı, öldü. Onu yeme, o ölüdür artık. Öteki yaralanmıştır da, o yaralama avcının okuydadır. Onu yemek mümkündür. Fakat böyle yandan vurarak, yaralamadan öldürmüşse, onu yeme!

o. Zina Edenin İmanı

şimdi asıl mühim olan bir noktaya geldik. Ebû Dâvud ve Hâkim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²⁰

¹⁹ Müslim, *Sahîh*, c.X, s.57, no:3560; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.380, no:19412; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.195, no:5881; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.IX, s.235, no:18648; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.139, no:1031; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.6, no:7557; Adiy ibn-i Hâtem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.234, no:25803; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.III, s.209, no:2059.

إِذَا زَنَى الْعَبْدُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ فَكَانَ
عَلَى رَأْسِهِ كَالظُّلَّةِ فَإِذَا أَقْلَعَ رَجَعَ إِلَيْهِ

(د.ك. عن أبي هريرة)

RE. 49/5 (*İzâ zene'l-abdü, harace minhü'l-îmânu, fekâne alâ re'sihî ke'z-zulleti; feizâ aklea, racea ileyhi'l-îmânu.*)

(*İzâ zene'l-abdü*) “Bir kul zina etti mi, (*harace minhü'l-îmânü*) İman ondan çıkar gider. İman kalbinde kalmaz. (*Fekâne alâ re'sihî ke'z-zulleti*) Başında bulut gibi durur.”

İmanı dışarıda durur. Çünkü zina ediyor, günah işliyor; başında durur. (*Feizâ aklea racea ileyhi'l-îmânu*) “O günden kendini çekince, iman döner.”

Beşeriyet iktizası, Allah muhafaza etsin, sığınmak lazım Allah'a; zina yaptı. Müslüman bir kul, zina teşebbüsünde bulundu, yaptı. Yaptı ama yaparken ondan iman çıktı da o zinayı öyle yaptı. İman varken, zina yapmak bir müslüman için mümkün değildir. Yapacak o adam, niyetlendi, bu işi yapacak; iman ondan çıktı artık. Ondan sonra nefsinin tatmin eder ama imansız olduğu halde. Fakat bırakıp da

²⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.212, no:2549; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.300, no:4070; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.72, no:56; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.293, no:1152; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.314, no:1299; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.91, no:243; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.217, no:2076.

gitmiyor yine. Tepesinde bir gölge gibi bekliyor. Bitirdi işini, iman geri gelir. O zaman da nedamet başlar, pişmanlık başlar.

“—Neden yaptım ben bu işi?” diyerekten.

Şimdi iman bahsinde, Lâ ilahe illallah diyen müslüman, ne kadar günah işlemişse işlesin cennete girecektir tabiri var. Şimdi tabirin karşısında buna benzer çok hadisler var ki gerek içki içmekle, gerek zina eden insanlardan iman çıkar. İmanlı insan ne içki içebilir, ne de zina yapabilir. Ya? O yaptığı vakitte, iman içinden çıkar. E şimdi buna mukabil, burada bu var, burada bu var.

Diyorlar ki: Cennetin kokusunu koklayamayacak diyor. Cennetin kokusunu koklayamayacak demek, cennete giremeyecektir demek. E neden? O kötülükler, o hale geliyor ki ona imanı unutturuyor ve imansızlığa doğru, küfre doğru sürükleyip götürüyor.

“—E canım, bugün mü'min işte, namaz kılıyor, oruç tutuyor...” Ama bakıyorsun, bu günahlara devam ede ede, kararıyor kalp. Kalp karardıktan sonra artık hayrı, şerri fark etmez bir hale gelerekten, maazallah imandan uzaklaşıyor ve cennetten de mahrum kalıyor.

Onun için, “Adam n’olacak” dememeli! Çünkü isyan, kusur u kabahatler adamı gâvur yapmaz ama gâvurluğa doğru sevk eder. Bir gün de bakarsın ki kâfir olmuş. Allah muhafaza etsin...

Bugün Almanya'dan bir kardeş geldi. Oradaki müslüman kardeşlerimizin bazılarının Yehovacılığa döndüklerini söyledi. Yahova mı diyorlar, ne diyorlar. Yahovacılar bunları kandırmışlar, bazı müslüman kardeşlerimiz Yehovacılığa girmiş orada. Ne acı şey bu... Bu çok acıdır.

Şimdi oradaki kardeşlerimizden de çok şikayetçiyiz. Müslümanlar da var ama o gâvurların içerisinde, gâvurluk hadiseleri onların kalplerini karartıyor. Eğer namazında niyazında bir kusur varsa, onların arasına fark etmeyerekten kendisi gidiyor. Sonra da Allah muhafaza etsin, buraya geldikleri vakitte ne olur halleri bilmem.

p. Bazı Sûrelerin Fazîletleri

Tirmizî, Hâkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RAdan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:²¹

إِذَا زُلْزِلَتْ تَعْدِلُ نِصْفَ الْقُرْآنِ وَقُلُ يَا
أَيُّهَا الْكَافِرُونَ تَعْدِلُ رُبْعَ الْقُرْآنِ
وَقُلُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ

(ت.ك.هـ.ب. عن ابن عباس)

²¹ Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.131, no:2819; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.754, no:2078; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.584, no:2651; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.213, no:2070.

RE. 49/9 (Izâ zülzilet ta'dilü nısfel-kur'âni, ve kul yâ eyyühe'l-kâfirûne ta'dilü rubual-kur'âni, ve kul hüva'llàhu ehad ta'dilü sülüse'l-kur'ân)

(Izâ zülzilet ta'dilü nısfel-kur'ân) "Izâ zülzileti'l-ardu zilzâlehâ suresi de Kur'an-ı Kerim'in yarısına muadildir.

(Kul yâ eyyühe'l-kâfirûne ta'dilü rubual-kur'ân) Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn sûresi de Kur'an-ı Kerim'in dörtte birine muadildir.

(Kul hüva'llàhu ehadün ta'dilü sülüse'l-kur'an) Kul hüva'llàhu ehad sûresi Kur'an-ı Kerim'in üçte birine muadildir."

1. Zilzâl Sûresi

(Izâ zülzilet ta'dilü nısfel-kur'ân) "Izâ zülzileti'l-ardu zilzâlehâ suresi de Kur'an-ı Kerim'in yarısına muadildir. Küçücük bir sûre:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ
أَثْقَالَهَا وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ
أَخْبَارَهَا بَأَن رَّبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا يَوْمَئِذٍ يَصدُرُ
النَّاسِ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(Zilzâl: ۱-۸)

(Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. İzâ zülzileti'l-ardu zilzâlehâ. Ve ahreceti'l-ardu eskâlehâ. Ve kâle'l-insânu mâ lehâ. Yevme izin tuhaddisu ahbârehâ. Bi-enne rabbeke evhâ lehâ. Yevme izin yesduru'n-nâsü eştâten li-yürav a'mâlehüm. Femen ya'mel miskâle zerretin hayran yerahû. Ve men ya'mel miskâle zerretin şerran yerahû.) (Zilzâl, 99/1-8)

Sevabı ne kadarmış?

(Nısfel-kur'ân) Yarım Kur'an okumuş gibi sevabı varmış!

Allahu ekber tabii... Nasıl seviniyor... Peşin parayı görünce gülersiniz, değil mi?

Tabii asıl mânasını da öğrenmek lazım. Asıl mânası önemli. Neden bahsediyor?

“—Kıyamet koptuğu zaman...

(İzâ zülzileti'l-ardu zilzâlehâ) “Yer sallım sallım sallandığı zaman... *(Ve ahreceti'l-ardu eskâlehâ)* İçindeki ağırlıklarını, madenlerini, nesi varsa dışarıya fıskırttığı, attığı zaman... Yeryüzü, mevtâları vs. altı üstüne geldiği zaman...”

(Ve kâle'l-insânü mâ lehâ) “‘Ya buna ne oluyor?’ diye, insanda şafak attığı zaman... *(Yevme izin tuhaddisu ahbârehâ)* “Haberlerini o zaman bildirecek, yeryüzü ne haberler verecekse verecek. *(Bi-enne rabbeke evhâ lehâ)* Çünkü Allah vahyeyiyor, ‘Konuş!’ diyor.”

“—Konuş” dedi mi Allah, taş da konuşur, duvar da konuşur, ağaç da konuşur, yer de konuşur, gök de konuşur.

“—Konuş, şahitlik et bakalım! Bu kul günah işledi mi? Sevap işledi mi? İskenderpaşa Camii’ne geldi mi?”

Şu duvarlar, “Şahit ol!” dediği zaman, tıkır tıkır konuşacak. Halı konuşacak, toprak konuşacak, gök konuşacak. Allah vahyetti mi ne yapacak?

(*Yevme izin yesduru’n-nâsu eşâtên li-yürav a’mâlehüm*) “İnsanlar kabirden kalkacaklar, amelleri görülsün, tartılsın diye. (*Femen ya’mel miskâle zerretin hayran yerahû*) Zerre kadar, bir miskal ağırlığında bir hayır işleyen onun mükâfatını görecek. (*Ve men ya’mel miskâle zerretin şerran yerahû*) Zerre kadar küçücük bir şer işleyen de cezasını görecek.”

Sekiz ayettir ama Kur’an’ın yarısına muadil. Neden? Bize ahireti tam manasıyla anlatıyor. Zerre kadar, gözle görülmeyecek kadar ufacık bir hayır yaptı mı, mutlaka o hayrın karşılığını görecek. Ufacık da bir şer yaptı mı, kabahat yaptı mı, onun da karşılığını göreceksin. Demek ki hiçbir şey kaçmayacak. Hepsi böyle tam bir fotoğraf olaraktan içimizde yerleşiyor.

Onun için her akşam tevbe ettiğimiz takdirde, Hakk’ın da lütfu, bunlar siliniyor. Teyp siliniyor yani. Ne sayesinde? Yaptığımız bu tevbe ve istiğfarla. Azıcık gece kalkıp da namaz kılar da bu tevbeyi yaparsak, tamamıyla silinir.

Onun için her akşam yatarken tevbe ve istiğfarı yapmalı, öyle yatmalı! Belki kalkamezsın... Çok oluyor ya...

2. Kâfirûn Sûresi

(Kul yâ eyyühe'l-kâfirûne ta'dilü rubua'l-kur'ân) “Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn Sûresi de Kur'an-ı Kerim'in dörtte birine muadildir.”

Onu da okuyalım:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا

عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا

أَعْبُدُ لَكُمْ دِينِكُمْ وَلِيَدِينِ

(کافرون: ۱-۶)

(Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn. Lâ a'budu mâ ta'budûn. Ve lâ entüm àbidûne mâ a'bud. Ve lâ ene àbidün mâ abedtüm. Ve lâ entüm àbidûne mâ a'büd. Leküm dînüküm ve liye dîn.) (Kâfirûn, 109/1-6)

(Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn) “Ey Muhammed! De ki: Ey kafirler! (Lâ a'budu mâ ta'budûn) Ben sizin taptıklarınıza tapmam! (Ve lâ entüm àbidûne mâ a'bud) Benim taptığıma da sizler tapmazsınız. (Ve lâ ene àbidün mâ abedtüm) Ben de sizin taptığınıza tapacak dağılım.

(*Ve lâ entüm âbidûne mâ a'büd*) Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz. (*Leküm dînüküm ve liye dîn*) Sizin dininiz size, benim dinim banadır.”

Bu sûre de Kur'an'ın dörtte birine muadil.

3. İhlâs Sûresi

(*Ve kul hüva'llàhu ehad ta'dilü sülüse'l-kur'âni*) “*Kul hüvallah Sûresi Kur'ân-ı Kerîm'in üçte birine muâdildir.*”

Hepiniz bilirsiniz:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْهُ وَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

(الإخلاص: ۱ - ۴)

(*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Kul hüva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*)

(*Kul hüva'llàhu ehad*) “De ki: O Allah birdir. (*Allàhu's-samed*) Allah Samed'dir. (*Lem yelid ve lem yûled*) O doğurmamış ve doğmamıştır. (*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) Onun hiçbir dengi yoktur.” (İhlâs, 112/1-4)

Üç defa *Kulhuvallah* okumak da, bir hatim sevabına muadil.

r. Her Halde Allah'a Hamd ü Senâ

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuş:²²

إِذَا سَأَلَ أَحَدُكُمْ رَبَّهُ مَسْأَلَةً فَتَعَرَّفَ
الْإِجَابَةَ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ
تَمَّ الصَّالِحَاتُ وَمَنْ أَبْطَأَ عَنْهُ ذَلِكَ
فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

(ق. فى الدعوات عن أبى هريرة)

RE. 49/10 (*İzâ seele ehadüküm rabbehû mes'eleten, fetearrefe'l- icâbete, felyekul: El-hamdü li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmü's-sâlihât; ve men ebtæ anhu zâlike, felyekul: El-hamdü lil'lâhi alâ külli hâl.*)

(*İzâ seele ehadüküm rabbehû mes'eleten*)
“Sizden birisi Rabbinden bir şey istediğinde,
(*fetearrefe'l-icâbete, felyekul*) icabet edildiğini anladığı vakit desin ki: (*El-hamdü li'llâhi'llezî bi-ni'metihî tetimmü's-sâlihât*)
O Allah'a hamd olsun ki, bütün iyilikler onun nimeti ile tamamlanır.”

²² Beyhakî. *Deavât*, c.II, s.86, no:324; Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfat*, c.I, s.293, no:272; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.72, no:3182; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.219, no:2081.

Ama olmuyor. İstiyoruz, istiyoruz, olacak belki ama şimdi olmuyor. (*Ve men ebtae anhu zâlike, felyekul*) “Duaya icabetin geciktirildiği kimse de desin ki: (*El-hamdü lil’lâhi alâ külli hâl*) Her hal için Allah’a hamd olsun!”

Olmasa da gene hamd edeceksin. Olmasında da bir hikmet var, olmamasında da bir hikmet var.

s. İmam ve Emir Tayini

Bezzâr ve Deylemî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²³

إِذَا سَافَرْتُمْ فَلْيَوْمِّكُمْ أَقْرَوَكُمْ وَإِنْ كَانَ
أَصْغَرَكُمْ سِنًّا وَإِذَا أَمَّكُمْ فَهُوَ أَمِيرُكُمْ

(البزار، والديلمي عن أبي هريرة)

RE. 49/11 (*İzâ sâfertüm felyeümmeküm akraüküm, ve in kâne asgaraküm sinnen; ve izâ emmeküm, fehüve emîruküm.*)

(*İzâ sâfertüm felyeümmeküm akraüküm*) “Siz bir sefere çıktığınızda Kur’an’ı en güzel okuyanınız, Kur’an’ı en çok bileniniz size imam olsun; (ve *in kâne asgaraküm sinnen*) yaşça en küçüğünüz de olsa... (*Ve izâ emmeküm, fehüve emîruküm*) İmam olunca da artık o sizin emirinizdir.”

²³ Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.445, no:8577; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.265, no:1027; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.706, no:17501; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.206, no:2322; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.III, s.223, no:2091.

Bir sefere çıkmışsınız, meselâ hacca gidiyorsunuz. Giderken perakende gitmemek lazım! Herkesin kendi başına gitmemesi lazım! Biriniz imam olsun. Kim olsun? Kur'an'ı kim güzel okuyorsa, o sizin imamınız olsun. Onu imam seçin, gittiğiniz yerde de namazlarınızı kıldırın! Yalnız namaz kıldırması değil, o namaz kıldırdıktan sonra da sizin emirinizdir. Ne derse onu tutacaksınız artık:

“—Gidelim, gidelim... Yatalım, yatalım... Yiyelim, yiyelim!” Fakat imam genç, belki içinizde yaşlı başlı insanlar var. Ama Kur'an'ı onun kadar bilemiyorsunuz. O hafızu'l-Kur'an, güzel Kur'an okuyor, sesi de güzel... Ama yaş itibariyle genç de olsa, sizin küçüğünüz de olsa, o sizin imamınızdır.

Bir de imam oldu muydu, artık o sizin emirinizdir artık; âmirinizdir yani.

“—Madem ki imam seçtiniz, o sizin aynı zamanda emirinizdir.” buyurmuş.

Allah-u Teâlâ cümlemizi affetsin... Tefvikât-ı samedâ- niyyesine mazhar etsin... Sevgili Peygamberimiz SAS'in şefaatine cümlemizi mazhar etsin... Onun gösterdiği doğru yoldan da ayırmasın... *El-fâtiha!*

Mehmed Zâhid KOTKU

15. 04. 1976 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis](#)

[Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü